

RADIOLÓGUS SORSOK A XX. SZÁZADBAN

DR. POLGÁR FERENC (1894–1949)

Dr. med. habil. Mózsa Szabolcs Budapest, 2020.

3. rész

III. FEJEZET

AZ ORVOSKARI ÉVEK (1912–1944)

„... *Salus aegroti suprema lex esto*”

Ismert tény, hogy 1896 után a politikai, a gazdasági és a kulturális fejlődés lehetővé tette, hogy az egyes társadalmi rétegek gyermekei is hozzájussanak a felsőfokú, főiskolai és egyetemi képzéshez. Nem volt talán véletlen, hogy a választott pályák között az ügyvédi, az orvosi, a gyógyszerészi és vegyészeti foglalkozások voltak a dominánsak.

Polgár Ferenc választását nem a kor divatja, vagy más érdek határozta meg. Elsősorban a szülői ház szelleme, iskoláinak hatása és a maga emberi természete döntötte el. Segítőképz, melegszívű és nagyon szorgalmas gyermek volt. Ösztöneiben értette és érezte a nagy életrendező elveket, mint például azt, hogy értéket az életnek csak a szolgálat adhat, amellyel az emberek ügye mellé fordulunk. A Lónyayban figyelt fel arra, hogy milyen fontos gondolat a latin órán tanult mondat lényege: „non ministrari, sed ministrare” (azaz: nem mások által kiszolgáltatni, hanem másokat szolgálatunkkal segíteni). Ez a gondolkodás és a szív mélyén munkálkodó érzések és gondolatok voltak igazán azok, amelyek Polgár Ferencet a pesti orvoskarra vitték.

Jó döntés volt! Amíg tehetette, amíg csak a beteg embereknek segíthetett, bizonyítható: jó orvos volt.

Polgár Ferenc, az 1912. VI. 22-én kiállított, 34. számú jeles érettségi bizonyítvánnyal 1912. IX. 2-án iratkozott be a Pesti Királyi Magyar Tudományegyetem Orvoskarára (az 1912/1913 tanév I. félévére). Az egyetemi polgárrá válás adatait „A Leckekönyv tartalma – Anyakönyvi igazolvány igazolja (15. ábra).

Közli a szemesztereket, a tantárgyakat, az óraszámokat, a dátumokat és az anyakönyvben szereplő iktatási számokat. Polgár Ferenc leckekönyve még két fontos bejegyzést tartalmaz:

- Első orvosi szigorlat, V. kötet, 12. old. 1914. VI. 6. „Kitűnő”.
- Egyetemi Quaestor: Az Orvostudományi Kar félévelengedő végzésének átírása 80/1917-18. sz., 1917. XI. 19. Orvostudományi szám: 1174/917. okt. 9. (A félévelengedés kérdésével később foglalkozom.)

14. ábra. Polgár Ferenc szóbeli érettségi vizsgájának érdemjegyei (1912. 06. 20.)

15. ábra. Beiratkozás a pesti orvoskarra (1912. 09. 12.)

Az Egyetemi Almanachban az 1912/13-as tanévben Polgár neve még szerepel (245. old.) (16. ábra). Tudnunk kell, hogy az almanachban az első világháború éveiben nem közölték a hallgatók neveit és egyéb adatait, a létszámot.

Másodéves hallgatóként 1914. VI. 6-án teszi le az I. orvosi szigorlatot „Kitűnő” minősítéssel (17. ábra) (1913/14. tanév, V. kötet, 12. oldal, 1056.).

A kitűnő érdemjegy és a vizsgáztatók szakmai súlya és elismertsége jól jelzi, hogy Polgár Zsigmond üzletvezető fia talentum, ígéretes legény. Ezt igazolja a II. és a III.

ORVOSTANHALLGATÓK.		245	
N é v	Beiktatás ideje		Tanfélév
	téli	nyári	
s z a k			
Pécsi Vilma	908	—	I. II.
Pék Lajos	911	—	I. II.
Péter Imre	910	—	I. II.
Péteri Béla	908	—	I. II.
Pfanenwald Mátyás	910	—	I. II.
Pfeifer László	910	—	I. II.
Pfeifer Miklós	—	911	I. II.
Pfeiffer József	911	—	I. II.
Pfeiffer Miklós	912	—	I. II.
Philippovich Albert	909	—	I. II.
Pick Gyula	908	—	I. II.
Pick Imre	911	—	I. II.
Piláner Mór (steinburgi)	912	—	I. II.
Piller Sándor	909	—	I. II.
Pintér Béla	908	—	I. II.
Pintér Géza	908	—	I. II.
Pintér Károly	—	910	I. II.
Pintér Nándor Tibor	910	—	I. II.
Piry Sándor	910	—	I. II.
Pittner László	909	—	I. II.
Pivány Ágoston	911	—	I. II.
Placskó Sámú	909	—	I. II.
Plach Aladár	912	—	I. II.
Pleser Dezső	912	—	I. II.
Pless Andor	912	—	I. II.
Pogány Kálmán Péter	908	—	I. II.
Pohrer Ferenc	911	—	I. II.
Pokorny Valér	911	—	I. II.
Polacsek Mór	908	—	I. II.
Polacsik Ferenc	908	—	I. II.
Polányi Mihály	908	—	I. II.
Poledna Béla	911	—	I. II.
Polevkovics Gusztáv Lajos	912	—	I. II.
Polgár Alfréd	912	—	I. II.
Polgár Ferenc	911	—	I. II.
Polgár Gyula	911	—	I. II.
Polgár László	911	—	I. II.
Politzner Ferenc Frigyes	910	—	I. II.
Politzner István (szül. Zalaszentgrót)	912	—	I. II.

16. ábra. Az egyetemi almanach 245. oldala (1912–13.)

orvosi szigorlat eredményessége is (ld. később 20. és 21. ábra).

Magyarországon is szokás volt, hogy gazdag emberek a szegénysorsú hallgatók javára alapítványt tesznek, ösztöndíjat alapítanak. Az elosztást az „ez i. sz. dékán” (azaz: ez idő szerinti) és a tanártestület végezte el. Ilyen alap volt a Bésán-alapítvány, amely jelentős összegeket juttatott az egyes egyetemistáknak. Polgár Ferenc ezt az összeget rendszeresen elnyerte, hiszen kiváló tanuló volt. A Semmelweis Egyetem (SE) levéltárának iratai ezt igazolják (Dr. Molnár László igazgató).

Ha a juttatás határideje lejárt, akkor a hallgatónak a meghosszabbításért ismételtlen folyamodnia kellett (18. ábra) (Iktatókönyv, 1. b 65., 1975. sz., 1916. XIII. 6.). Az orvoskari tanártestület 1917. I. 23-án tartott ülésének jegyzőkönyve szerint dr. Hoór Károly „ez i. sz. dékán” és a tanári testület Polgár Ferencet egyhangúan és első helyen jelölte a Bésán-alapítvány további juttatására (SE Levéltári jelzet: 1.a. 42., Jegyzőkönyv, 340. old, No. 40. (19/a. és 19/b. ábra).

„... Die Zeiten sind vorbei!” – mondják az emberek. Valóban, az idő akkor is rohant, amikor Polgár Ferenc a II. és III. orvosi szigorlat követelményeit teljesítette. A második szigorlat jegyzőkönyvét a 20. ábra (1917/18. tanév 63. old 72. sz.), a harmadikét pedig, a 21. ábra (1917/18. tanév, X. kötet, 169. old. 138. sz.) ismer-teti. Dr. Buday Kálmán dékán 1918. III. 20-án írta alá a „kitűnő” minősítésű jegyzőkönyvet.

Növeli az orvoskar elismerésének szépségét, hogy közben zajlott az első világháború, ahol és amelyben maga Polgár Ferenc is szolgált. A világháborús szolgálat az

1913/14. tanév.		I. ORVOSI SZIGORLAT.		V. kötet 12 lap.	
Folyó szám	A szigorló neve születési ideje és helye stb.	Tárgyak	A szigorlat napja	Érdemjel	Alírási
1056	Polgár Ferenc Poz, 1894. nov. 8.	Anatomia Élettan Végysz. Fizika Végzettség	1/29 1.29. 1/2 1/6 n/a.	Kiváló Kiváló Kiváló Kiváló Kiváló	Leherkötés tany Kuzsok Esterházy

17. ábra. Az első nagy erőpróba, az I. orvosi szigorlat (1913/14. tanév V. kötet, 12. oldal, 1056 sz.)

Folyó száma	Beadás v. beérkezés napja	A kibocsátó hatóság vagy hivatal megnevezése s az ügydarab száma	A beadvány tárgya:
1916	dec. 6.		
1975		Polgár Ferenc	Bésán-ösztöndíj megnevezéséről

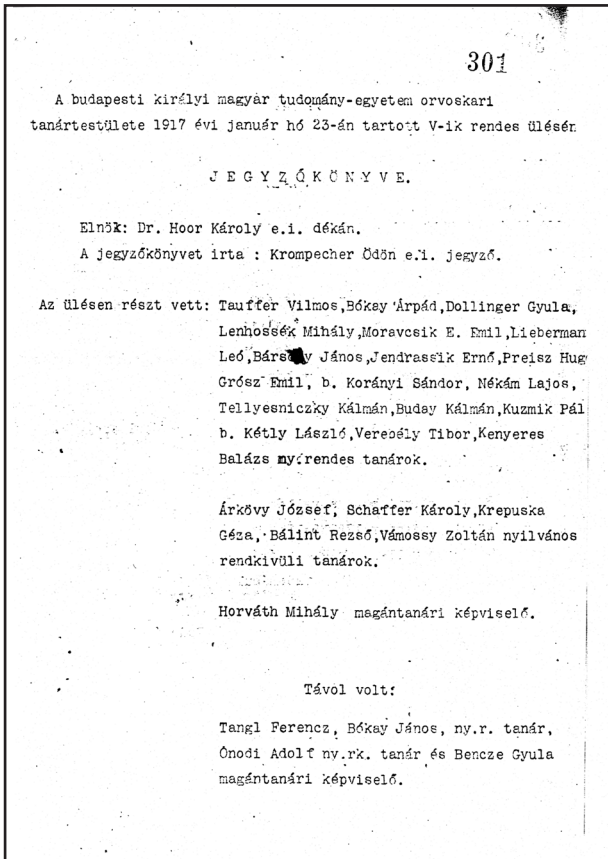
18. ábra. Folyamodvány a Bésán-ösztöndíj meghosszabbításáért

orvostanhallgatóknak is „erőltetett menet” volt. A Kriegsministerium Bécsben, a budapesti Hadügy-minisztérium, a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium (VKM), valamint a Budapesti Királyi Magyar Tudomány-egyetem Orvostudományi Karja a köteleességek és a lehetőségek között örlődve kísérelte meg a harctérre került orvosok sorsának javítását. Azokon a katonai szolgálatot teljesítő hallgatókon kísérelték meg segíteni, akik egyébként sokféle okból vállalták a nem veszélytelen katonai orvosi tevékenységet. Ahogy maga Polgár Ferenc is tette.

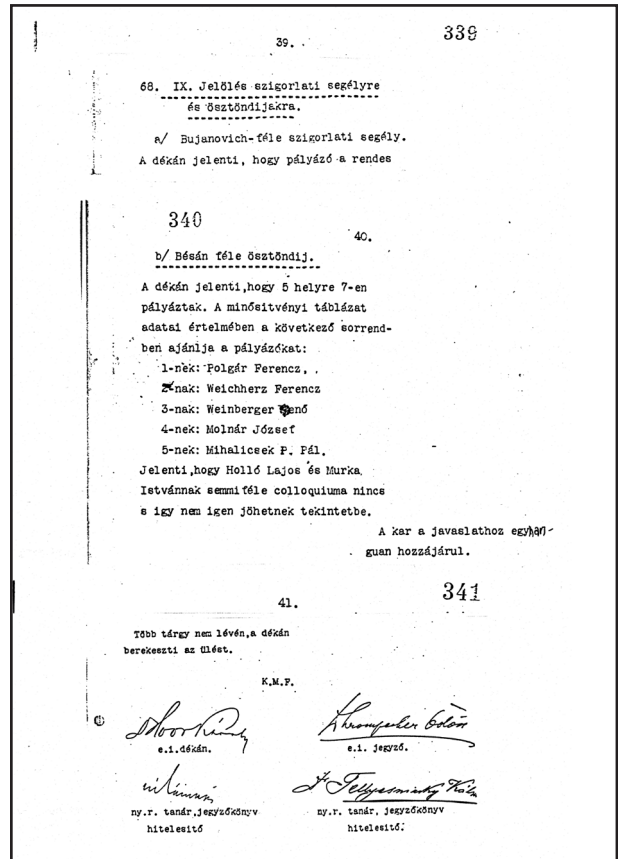
A kari hirdetőtáblára kitett 2361/1916-17. sz. 1917. II. 25-i dékáni hirdetmény szerint, ha a hallgató félévi harctéri szolgálatot vállal, úgy a félévelengedés kedvezményében részesül (22/a. és 22/b. ábra). Polgár Ferenc harctéri szolgálatra való jelentkezését a VKM 47682/1917. sz. engedélyével elfogadta. A rektor az 5260/1917. V. 24. sz. leiratában a dékánt erről értesítette. Polgár a végzést 1917. X. 1-jén vette át (23. ábra). Röviddel ezután Polgár katonai félévének beszámítását kérte (ezt kérni kellett!) a dékántól (1174/1917. X. 8.). A végzést és okmányait 1917. XI. 16-án vehette át (24. ábra).

Az Egyetemi Quaeatura igazolta, hogy a kar félévet elengedő végzését Polgárnak átadta (80/1917-18. sz., 1917. XI. 9. – Orvoskari végzés: 1174/1917. X. 9. A dátum: 1917. XI. 19).

A rektor a harctérről hazatérő hallgatók ügyeinek intézésére kari bizottságot hozott létre, amelynek elnöke Tauffer Vilmos lett. Az az álláspont alakult ki, hogy mivel a jövő időszak bizonytalan, az egyetemnek óvakodnia kell kockázatos döntéseket hozni, megalapozatlan ígére-

19/a. ábra. Polgár Bésán-öszöndíj kérelme a tanártestület előtt (1917. 01. 23.)

19/b. ábra. Az ösztöndíjat Polgár Ferencnek első helyen ítélik oda.

VI. kötet.

1917/18. tanév. II. ORVOSI SZIGORLAT. 63. lap.

Folyószám	A szigorló neve, születési éve és helye stb.	Tárgy	A szigorlat napja	Érdemjel	Aláírás
	Polgár Ferenc Pao, 1894. nov. 2.	Kóronctan	11/11	Kiváló	Krompecher
		Gyógyszertan	11/11	elégény	Hoor
		Általános kórtan	11/12	Kiváló	Hoor
		Törvényeszközi orvostan	11/11	Kiváló	Hoor
		Közegészségtan	11/11	Kiváló	Hoor
		Végeredmény			

20. ábra. A II. orvosi szigorlat jegyzőkönyve (1917/18. tanév, 63. oldal, 72.sz.)

1917/18. tanév. III. ORVOSI SZIGORLAT. X. kötet 169. lap.

Folyószám	A szigorló neve születési ideje és helye stb.	TÁRGY	A szigorlat napja	Érdemjel	A tanár aláírása	Kormánybíró
	Polgár Ferenc Pao, 1894. nov. 2.	Belgyógyászat	11/18	Kiváló	Krompecher	
		Sebészeti műtét	11/17	Kiváló	Hoor	
			11/17	Kiváló	Hoor	
		Szemészeti műtét	11/17	Kiváló	Hoor	
			11/17	Kiváló	Hoor	
		Szülészeti műtét	11/16	Kiváló	Hoor	
			11/16	Kiváló	Hoor	
		Elmegyógyászat	11/18	Kiváló	Hoor	
		Gyermekgyógyászat	11/18	Kiváló	Hoor	
		Bőrgyógyászat	11/18	Kiváló	Hoor	
		Végeredmény	11/18	Kiváló	Hoor	

21. ábra. A III. orvosi szigorlat jegyzőkönyve (1917/18. tanév, X. kötet, 169. oldal, 138.sz.)

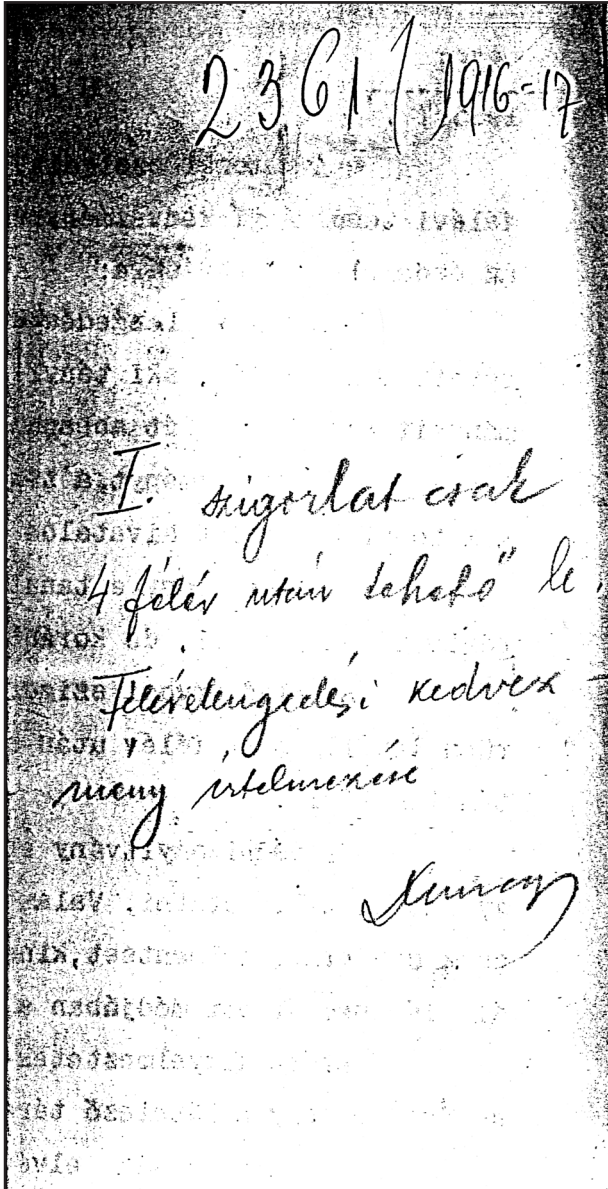
teket tenni. A kar úgy látja, hogy minden eszközzel meg kell nyugtatni a visszatérőket (1917. XII. 31. 5405/1916-17. sz.), mert a feszültség és a káosz egyre nő (25. ábra).

1917. X. 9-én Polgár Ferenc és egyik hallgatótársa kéri a kart, hogy a félév-elengedési kedvezményt ők is megkaphassák (a Budapesti Királyi Magyar Tudományegyetem Orvostudományi Karának 1917. X. 9-én tartott II. rendes ülésének jegyzőkönyve 1174. 1184/1917-18. sz. jegyzőkönyv, No. 65.) (26/a. és 26/b. ábra). A kedvező végzés után Polgár Ferenc „utólagos beiratkozásért folyamodott” (27. ábra).

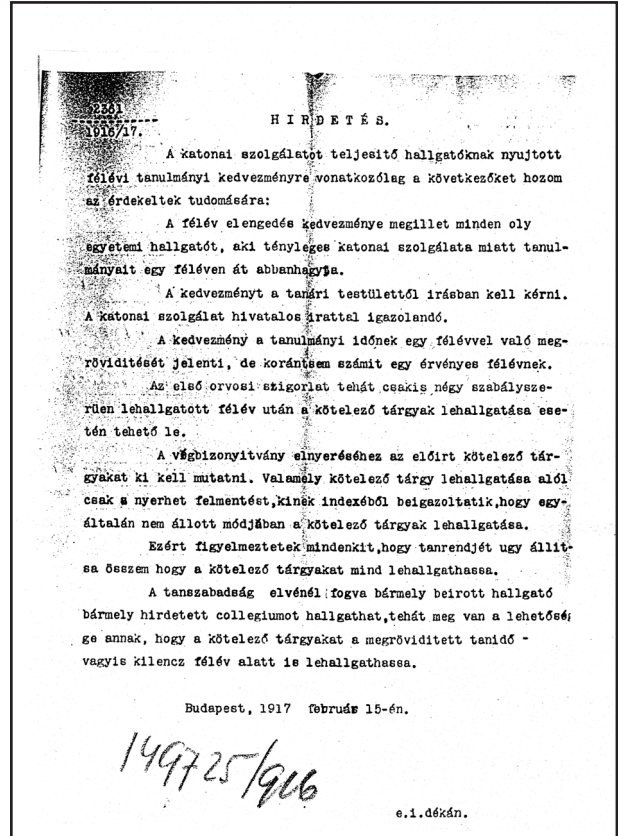
1917. XI. 13-án Grósz Emil rektor levelet írt a karhoz, amelyben a harctéren szolgáló orvostanhallgatók kérését tolmácsolta. Fontos gondolatokról volt szó, a „harctéri kérdések” nagyon is lényegesek voltak. A medikusok

jövőjét illetően biztosan! Az érvelések közül lássunk néhányat:

- hosszú ideje vannak távol az egyetemtől és elszoktak a rendszeres tanulástól;
- nem számíthatnak oktatóik közvetlen segítségére, tanácsaira;
- egységes „kárpótlást” kérnek (ui. eltérők az eddig tejesített félévek számai, és különböznek az addig leszolgált harctéri félévek is);
- javasolják, hogy a kötelező kórházi gyakorlat egy-éves helyett másfél éves legyen. (28/a, 28/b és 28/c. ábra).

22/a. ábra: A félévet elengedő dékáni ajánlat jegyzőkönyvének címlapja (1917.02.15.)

22/b. ábra: A dékáni hirdetmény eredeti példányának másolata (2361/1916/17.sz., 149725/916 sz.)

Az első világháború utolsó éveiben a társadalom minden rétegében a léhelyzetek egyre nehezebbek lettek. A káosz kockázata egyre nőtt, az összeomlás egyre közelebb került.

A budapesti orvosképzés valós állapotát akkor mérhetjük fel helyesen, ha az európai katona-egészségügy helyzetét szintén ismerjük.

A közös hadügyminiszter Freiherr von Steinstätten Rudolf Stöger-Steiner gyalogsági tábornok (gy. tbk.) volt (1917. IV. 12–1918. XI. 11.). A monarchia első világháborús katona-egészségügyéről a következőket mondta:

Folyó száma	Beadás v. beérkezés napja	A kibocsátó hatóság vagy hivatal megnevezése s az ügydaráb száma	A beadvány tárgya:
3921	1917. máj. 24.	Rektor. VKM 47682/917 sz.	Polgár Ferenc orvos harctéri szolgálatra mehet
Utolsó előadó		A beadvány elintézése:	Jegyzet
		Nagyist ábrás 1917. okt. 1.	

23. ábra. VKM végzés, rektori leirat: Polgár Ferenc orvostanhallgató harctéri szolgálatra mehet (1917.05.24. VKM 47682/917 sz., 3921 sz.)

Folyó száma	Beadás v. beérkezés napja	A kibocsátó hatóság vagy hivatal megnevezése s az ügydaráb száma	A beadvány tárgya:
1174	1917. okt. 8.	Polgár Ferenc	katona-félévének beszámítását kéri
Utolsó előadó		A beadvány elintézése:	Jegyzet
		Végzet és okmányait átvetty 1917. nov. 1.	

24. ábra. Polgár Ferenc katonai félévének beszámítását kéri (1174 sz. 1917.10.08.)

Ausztria-Magyarország 1928-ban a következő képet mutatta:

- 1. a Monarchiának összesen 22 000 orvosa volt, ebből:
 - hivatásos, aktív katonarvos 2 000 fő
 - behívott katonarvos 10 000 fő
 - behívott népfőlkelő orvos 2 500 fő
 - civil gyógyszerész 3 000 fő
 - egyéves önkéntes orvostanhallgató 4500 fő

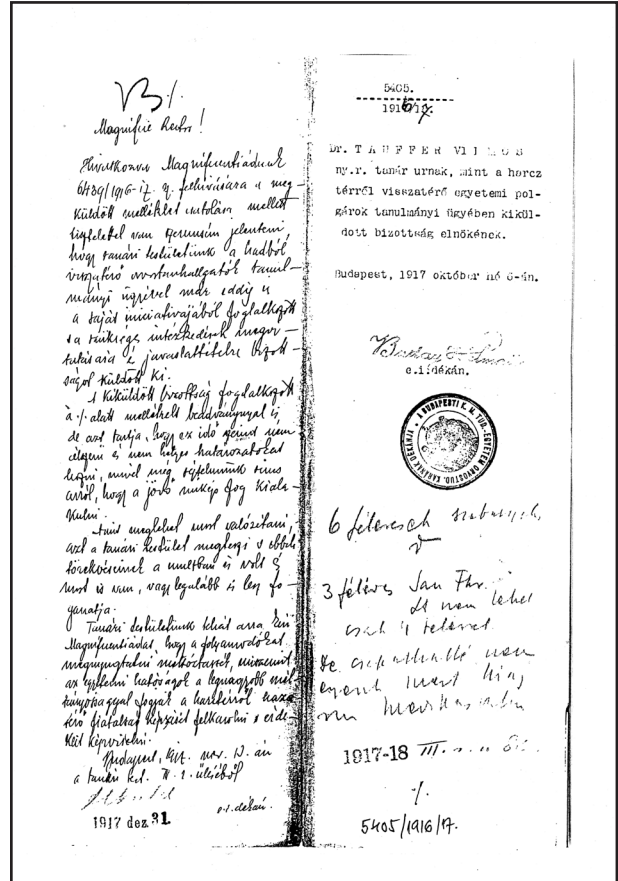
2. 1914–1918. között összesen 800 orvostanhallgatót avattak doktorrá. A szigorlóknak a vizsgákhoz szabadságot adtak, illetve kétéves frontszolgálat után egyetemi városokba vezényelték őket, hogy előadásokat hallgathassanak.

3. Az első világháború folyamán 200 000 fő vált rokkanttá (20%). A sérültek 80%-a katonarvosi ellátás révén újból kereső, munkaképes lett.

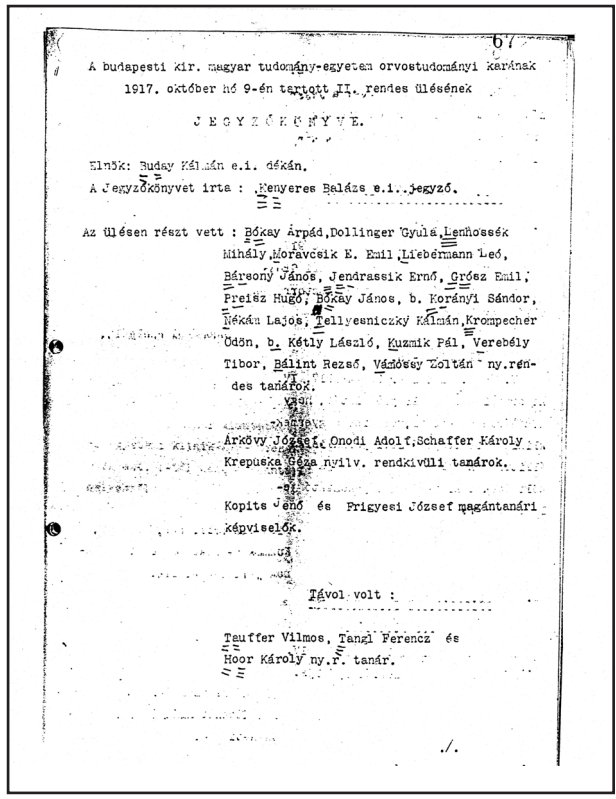
4. 1914–1916 között a harctéri halálozás 13,5% volt, a hátszági halálozás pedig 2,2%.

5. Jelentősebb járványok alakultak ki (kolera, vérhas, és kiütéses és hastífusz) (31).

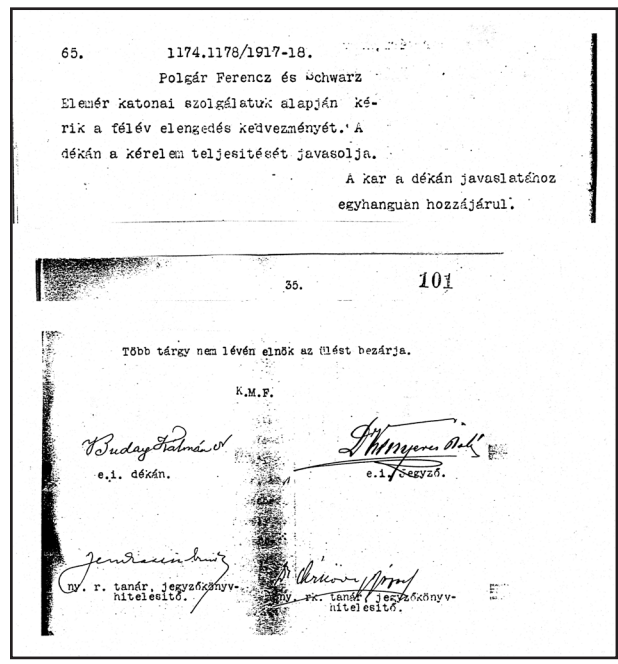
Magyarországon a VKM 1916. év 16. 385/IV. sz. rendeletére 1916. VI-VIII. között az egyetemeken pótszemsztereket szerveztek. Neves orvosprofesszorok továbbképző előadásokat tartottak a hadba vonult hallgatóknak (akik erre az időtartamra szabadságot kaptak) (32). Az I. sz. Szemészeti Klinikán az „Orvosi Továbbképzés Központi Bizottsága” irodát nyitott a hallgatók ügyeinek elősegítésére (Budapest, VIII., Mária u. 39. sz.). Hasonló célból jött létre 1919-ben a „Hadból Visszatért Orvosok Országos Szövetsége” is (Budapest IV., Váczi u. 38. I. emelet) (33).

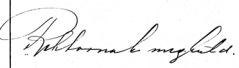
25. ábra. Buday Kálmán dékán levele Tauffer Vilmoshoz (5405/1916/17 sz. 1917.10.06)

26/a. ábra. A félév elengedéséről döntő tanártestületi ülés jegyzőkönyvének címlapja (1917.10.09.)

26/b. ábra. A katonai félév elengedési kérelemhez a kar hozzájárul (1174.1178/1917-18. No.65 – 1917.10.09.)

Folyó száma	Beadás v. beérkezés napja	A kibocsátó hatóság vagy hivatal megnevezése s az ügydarab száma	A beadvány tárgya:
1595	1917. nov. 2.	Polgár Ferenc	utólagos beiratkozásért folyamodik a karhoz
Ülési előadó	A beadvány elintézése:		Jegyzet
	 1917. nov. 2.		

27. ábra. Polgár Ferenc utólagos beiratkozásért folyamodik a karhoz (1595.sz. 1917.11.02.) levéltári jelzet: 1.b.66.

A császári Németország veszteségei is beszédek (34):

- halott 1 846 293 fő
 - sebesült 4 247 864 fő
 - rokkant 1 537 000 fő
- Ugyanez Franciaországban:
- halott 1 039 000 fő
 - eltűnt 245 000 fő
 - sebesült 2 560 000 fő
 - rokkant 1 000 000 fő

A francia gyakorlat az eltűnteket halottként kezeli. Becslés alapján az összes veszteség mintegy 2 845 500 főre tehető. Ez a lakosság kb. 10%-a, munkaképes lakoságnak pedig kb. 40%-a. A francia katonai hatóságok a gyarmati katonaság veszteségeit nem közlik (35).

TEKINTETES TANÁRTESTÜLET !

A harctéren szolgálatot tevő medicusok egyrésze a Rector Urhoz a következő kéressel fordulnak :

" Különböző ezredek medicusai egymás között megtartott tanácskozásai után bátorodom a több s valamely bevonult medicus collega nevében néhány sorral fordulni a Méltóságos Rector Urhoz, azonoskedelműnek előre helyezésével, hogy - Isten kegyelmével - reméljük a háború mindkét fél számára többé nem folytathatók. Ugyan nem lesz azonban számunkra, kik rövid ideig vagy hosszabb ideig állunk édes hazánk szolgálatában az elejtett fonalat továbbítani. A ~~XXXXXXXX~~ harctéri, esetleg az itteni szolgálat elszakított beosztásúak elkönyveléséről, hosszú ideje nem érezzük az ALMA MATER élős karjait s nem is hiszük, hogy a ~~XXXXXXXX~~ befejezésére képesek lesznek, ha csak az egyetem részéről határozott támogatás nem részesülünk, tanulmányainkat illetően, ami Méltóságos Rector Ur indítványára biztosan megtörténik ! Természetesen erre szükségem lesz jogász stb. collegáinkkal is, de mivel mi - medicusok - az 5 viszonyainkkal tisztában nem vagyunk, csak azt írhatjuk le, hogy hogyan képzelnénk mi az egyetem részéről számunkra adható kárpótlást úgy, hogy tanulmányaink mint ilyenek kárt ne szenvedjenek s emellett mégis kárpótlást kapjunk. Először is bizonyos szempontból egyetemesen kívánjuk a kárpótlást t. i. kapja meg azt minden a katonai szolgálatban levő medicus tekintet nélkül szolgálati idejének hosszára, mászóval alkalosságnak a majd lesernylt medicusok valamenynyen mintegy külön kasztot az egyetemen. Itt bátorodom kőbe íktetni azt, hogy meg vagyunk győződve, hogy úgy a Méltóságos Rector Ur valamint a Hegyességei Tanári Kar a kárpótlást szükségének tartja, bár tudja, hogy a katonai szolgálatban a tanulmányokból sokat felejtettünk s újat nem igen vettünk fel, különösen nem vettek fel azok kik 2-3 esetleg 4 félévvel lettek alkalmazva a haderejben, mint medizínerek, / bár újabban ehhez befejezett 4 félév szükséges / A kárpótlást tehát részletesen bátorodom úgy, ahogy aszerintük megfelelő a fentebb már említett kettős óráknak: mindazok kik 1 félévvel vettek be folytatják tanulmányukat annak rendes módja szerint, de kárpótlásul az abszolutoriumot nem a 10., hanem a 9-dik félév végén kapják meg.

28/a. ábra. Grósz Emil levele a karhoz (1917.11.13.) 1-2. oldal

Ugyanezen kedvezményt kapják a két félévvel bevonult medicusok is.

Mindazok kik három félévvel, vonultak be folytatják tanulmányukat, de a negyedik félév második felében első készítettnek az első szigorlatra s az abszolutoriumot szintén 9 félév után kapják meg.

Mindazok kik négy félévvel vonultak be, ha nincs meg a szigorlatuk, 1-2 hónapig készíttessenek első a tegyék le az első orvosi szigorlatot s ezek is az abszolutoriumot 9 félév után kapják meg.

Köteleztessenek utóbbiak, hogy az ötödik félévből az első szigorlatra való előkészítésére felhasználják 1-2 hónapot a következő nyári szünetben a klinikán töltik. Itt kívánjuk megjegyezni, hogy különösen az első szigorlatot tartjuk szükségének nagy mértékben megkönnyíteni, mivel az elméleti tárgyak könnyen felejtetnek s másodszor későbbi félévekben az esetleges kevés tudást - amit az orvosok nagy része állítja - az elméleti tárgyakból helyre lehet hozni !

A kik négy félév és szigorlatot vonultak be, az abszolutoriumot szintén 9 félév után kapják meg. Ezek a 9-dik félévet a nagy szünetben végezzék el, úgy hogy az egyetemen való 4 teljes félévi tartózkodás után megkapják az abszolutoriumot.

A kik öt félévvel és szigorlatot vonultak be az abszolutoriumot szintén 9 félév

után kapják meg. Ezek szintén a 9-dik félévet a nagy szünetben végezzék el úgy, hogy az egyetemen való 3 teljes félévi tartózkodás után megkapják az abszolutoriumot.

A kik hat félévvel vonultak be ugyanezen kedvezményben részesüljenek úgy, hogy ezek az egyetemen való 2 teljes félévi tartózkodás után megkapják az abszolutoriumot.

A hét stb. félévvel bevonultakról ugyhiszük nem kell külön gondoskodni, mivel ezeknek a katonaság alkalmat adott tanulmányi bevezetésére.

Ezzel ugyhiszük Méltóságos Rector Ur nem nagyon sérti a háború következtében elfoglalt "vis maior" a régi egyetemi rendet !

Ezen előnyökhöz hozzá fűzünk bátorodunk, hogy valamenyny kedvezményben részesült medicus ne 1, hanem 1 1/2 évig praktizáljon.

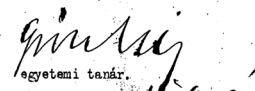
A Méltóságos Rector Ur jóindulatát kérjük indítványunkhoz s bátorodunk arra is feljárni a méltóságos Rector Urat, hogy véleményét a nyilvános lapokban méltóságteljes közlési tenni - ezen fontos, az állam s sok száz ifjú érdekében aktuális kérdésben "

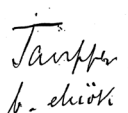
Tanárestül stülük már ismételve foglalkozott azon intézkedésekkel, melyek szükségesek lesznek, a harctérről hazatérő

28/b. ábra. Grósz Emil levele a karhoz 3-4. oldal

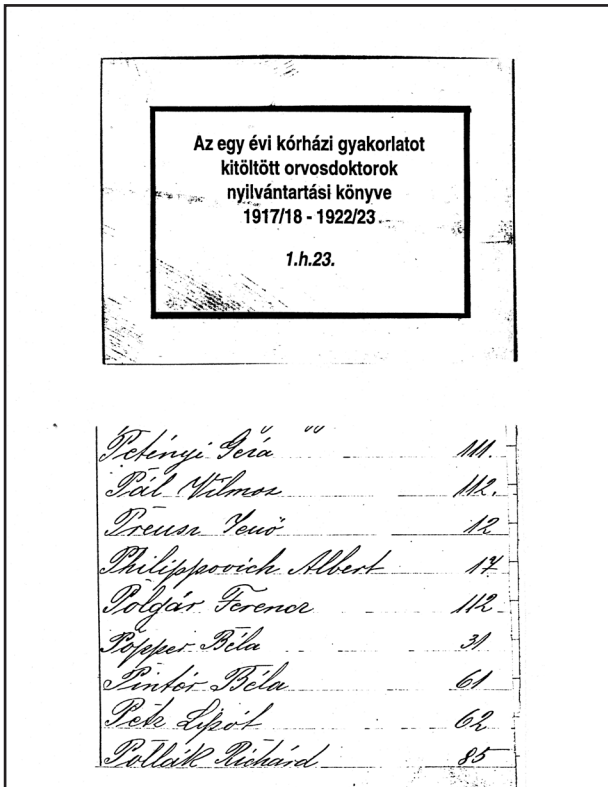
fiatalság ismereteinek kibővítésére, az el felejtettek megismétlésére s a tanulmányi idő kihasználására. Múlt évi június hónap tettünk is kezdeményező lépést s alkalmas időpontban a megfelelő intézkedésekre megteszük a javaslatokat. Ez időszert azon ban nem volna sem célserű sem helyes határozatokat hozni, mivel ma még sejtelmünk sincs arról, hogy mikép fog alakulni a helyzet. Tisztelettel javasolom méltóztatassák a Rector Urat felkérni, hogy a folyamodókat megnyugtani méltóztatassák, miszerint az egyetemi hatóságok a legnagyobb méltányossággal fogják a harctérről hazatérő fiatalaság kép zését felkarolni s érdekeit képviselni.

Budapest, 1917. nov. 13.

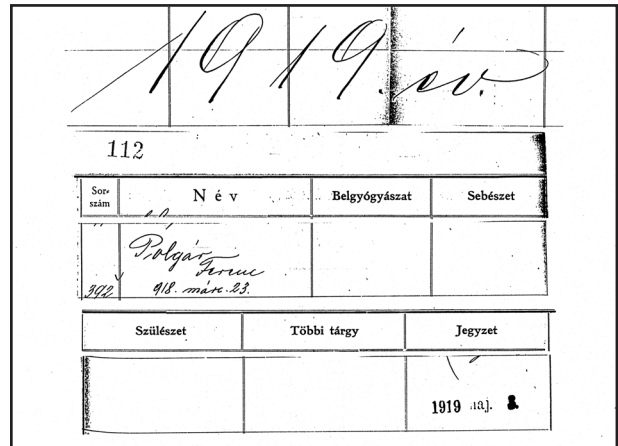

 egyetemi tanár.

 Jankó
 b. elnök

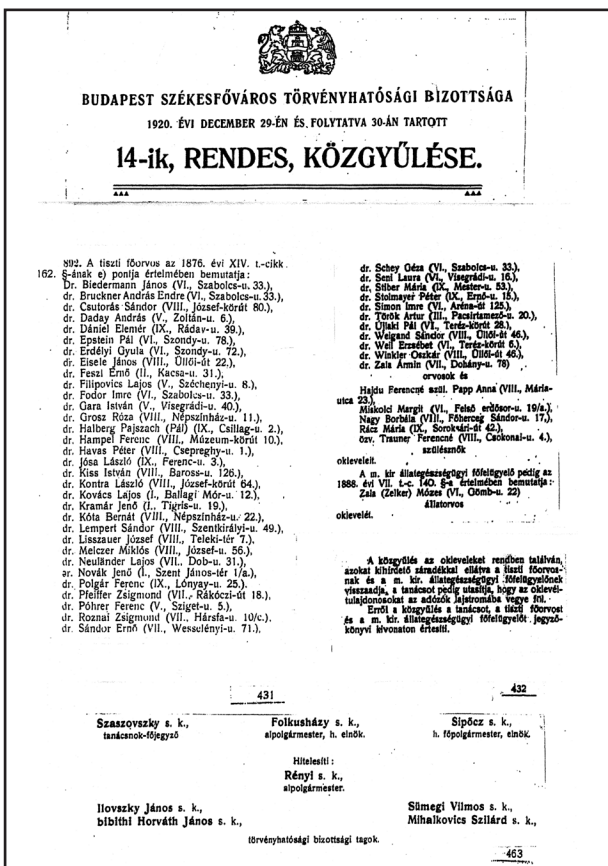
28/c. ábra. Grósz Emil levele a karhoz 5. oldal

31. ábra. Az egy éves kórházi gyakorlat hivatalos naplója

32. ábra. Az egy éves kórházi gyakorlat adatai az iktatókönyvben (112. old. 392. 1919.)

33. ábra. Dr. Polgár Ferenc bemutatja oklevelét a Fővárosi Tisztifőorvosi Hivatalban (1920.12.29.)

1925. Véletlenül találtam rá a következő hirdetésre: „... Dr. Polgár Ferenc röntgenszakorvos magán röntgen intézetét VI. Andrassy út 53/II. alatt megnyitotta. Telefon: 162-24.” (38)

1927. Megjelenik a „Röntgenvizsgáló módszerek” c. könyve. Magyarországon bevezeti a professzionális sugárvédelem korai szabályait („Intőlap”), (39).

1927–1942. A Sista Szanatóriumban (ma: Országos Onkológiai Intézet Budapest, Ráth Gy. u. 5.) röntgen főorvos 1937-ig.

Párhuzamosan egy évig a Glück Szanatóriumban is dolgozik (Budapest VI., Benczúr u. 4.)

1928. Házasságot köt Fónagy Zsófiával (XI. 25.)

1928. Sorra jelennek meg a sikeres röntgendiagnosztikai munkái. Dr. Bársony Tivadarral közösen nemzetközi elismerést kiváltó közleményt írt (4, 8, 9, 10). A hazai tudományos sajtóban is megjelentek röntgenológiai és sugárvédelmi írásai (Gyógyászat, Orvosi Hetilap).

A pontos szám ma már nehezen állapítható meg, de dr. Polgár Ferenc tudományos közléseinek száma 88, ebben benne van a könyvének első és második kiadása is (7). A második javított és bővített kiadás 1941-ben került az olvasók kezébe.

1941. Az „Amerikai úti Szerettkórházban dolgozik (régebbi nevén: „Chevra Kaddisa Szerettkórház” ma: Országos Klinikai Idegtudományi Intézet).

1942. Bársony Tivadar coronaria-thrombosisban meghalt.

1943. Bársony nekrológiáját Dr. Polgár Ferenc írta meg az Acta Radiologica-ban (Stockholm). Dr. Polgárnak nagyon jó svéd kapcsolatai voltak. Az Acta-ban több diagnosztikai tárgyú közlése olvasható. Nagyon tiszteltelméltó dolog volt, hogy a Polgár család svájci internált-sága idején a svéd radiológusok pénzzel segítették őket.

1943-tól a Magyar Röntgen Társaság választott elnöke

1944. Június 30-án 5332. sz. fogolyként 1352 társával együtt Bergen-Belsenbe került.

1945. A svájci internált-sága idején a Schweizerische Röntgengesellschaft nyilvános ülésén sikeres előadást tartott. A „Radiologia Clinica” folyóiratban 5 dolgozata jelent meg.

A sok sikert hozó „Orvoskari évek” (1912–1941.) – itt Európában – sajnos véget értek. Kár!